

LPGGz

Landelijk Platform GGz

Landelijk Platform
cliënten- en
familieorganisaties in
de geestelijke
gezondheidszorg

Postadres:
Postbus 13223
3507 LE Utrecht
Bezoekadres:
Maliebaan 71-H
Utrecht

T (030) 236 37 65
F (030) 231 30 54
E info@platformggz.nl
I www.platformggz.nl

Postbank 1948735
KvK Utrecht 30213449

Utrecht, 25 november 2008

Betreft: reactie LPGGz visiedocument GGz Nederland langdurende zorg

Inleiding

Met het visiedocument "Naar herstel en gelijkwaardig burgerschap" geeft GGZ Nederland een heldere visie op de langdurende zorg voor mensen met een ernstige psychiatrische aandoening. Het LPGGz waardeert het zeer dat GGZ Nederland veel aandacht besteedt aan de zorg en ondersteuning van deze zeer kwetsbare groep mensen, die dikwijls te maken hebben met levensbrede en vaak ook levenslange problematiek. Daarnaast bevat het document veel goede verbeterpunten voor de zorg en ondersteuning (de 'agenda van de ggz' en de 'agenda van velen'). GGZ Nederland maakt duidelijk dat er diverse veldpartijen verantwoordelijk zijn om deze ambities te verwezenlijken.

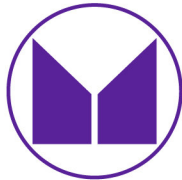
Toelichting op reactie

Ook het LPGGz neemt deze verantwoordelijkheid serieus. Wij hebben deel genomen aan de begeleidingscommissie waar wij een constructieve inbreng hebben gehad in dit traject vanuit het cliënt- en familieperspectief. Onze inbreng vinden wij deels terug in het definitieve visiedocument. Met deze brief willen wij nog een keer aandacht vragen voor aandachtspunten die wat ons betreft nog onderbelicht zijn gebleven. Onze reactie betreft allereerst enkele algemene opmerkingen, waarna wij in zullen gaan op de ambities die zijn verwoord in het visiedocument.

Cliënten écht centraal stellen

Voor het LPGGz staat voorop dat de zorgvragen, de wensen en de ondersteuningsbehoeften van cliënten zélf het uitgangspunt zijn voor de zorg- en dienstverlening. (Regionale) zorgprogramma's voor bepaalde doelgroepen mogen er niet toe leiden dat individuele zorgvragen van cliënten onbeantwoord blijven. Het is altijd zorg op maat. Ook is aandacht nodig voor initiatieven van cliënten zélf. De regie hoort bij de cliënt te liggen. Verbetertrajecten moeten in samenspraak met cliënten bedacht worden. Naastbetrokkenen kunnen ook een belangrijke rol spelen bij het beslechten van knelpunten in de zorg.

De zorg- en dienstverlening hoort rondom de cliënt te worden georganiseerd. De financiering moet hierop zijn afgestemd (cliëntvolgende budgetten) en de zorg- en dienstverlening niet belemmeren. We moeten er met elkaar voor zorgen dat cliënten met bijvoorbeeld dubbele diagnostiek (zoals ggz en verslavingsproblematiek) niet tussen wal en schip vallen, omdat ze nergens 'welkom' zijn. Het is essentieel dat zorgvoorzieningen rekening houden met mensen met complexe en meervoudige problematiek. Deze groep cliënten mag niet van zorg uitgesloten worden.

LPGGz

Landelijk Platform GGz

Vroegsignalering leidt tot tijdige en juiste zorg

Cliënten en naastbetrokkenen hebben baat bij vroegtijdige signalering van ggz-problemen. Tijdige en juiste behandeling en begeleiding kunnen veel leed voorkomen, zoals ontwikkelingsachterstanden, uitval op scholen en op het werk. Een belangrijke uitdaging voor de komende tijd is het bereiken van de groep mensen die uit zichzelf geen zorg vraagt. De inbedding van bemoeizorg is hier een goed onderdeel van op gemeentelijk niveau. De vraag is of iedereen hierdoor bereikt wordt. Er ligt ook een signalerende taak bij bijvoorbeeld scholen en werkgevers. Voor het LPGGz zal dit thema de komende jaren een speerpunt zijn.

Vergeeten groepen

Het visiedocument is gericht op een specifieke groep ggz-cliënten. Wij missen expliciete aandacht voor kinder- en jeugd-ggz, cliënten met co-morbiditeit, forensische psychiatrische cliënten en mensen met verslavingsproblematiek. Wij vinden het verwijzen naar bestaande andere visiestukken onvoldoende richtinggevend. Ook voor deze groepen moet een uitgewerkte verbeteragenda worden vastgesteld, waarbij het LPGGz graag betrokken wordt.

Ouderen in ggz-instellingen

Het LPGGz vraagt speciale aandacht voor de groep 'ouderen' in ggz-instellingen, die naast ggz-zorg ook in toenemende mate somatische zorg behoeven. Zij zijn vaak nergens goed plaatsbaar en blijken ook niet interessant voor ggz-instellingen, omdat deze meervoudige zorgvraag extra kosten met zich mee brengt. Deze mensen worden dikwijls verplaatst naar verpleeghuizen, waar onvoldoende ggz-deskundigheid aanwezig is. Dit zorgt bovendien voor problemen binnen de 'gewone' verpleeghuiszorg. Er zijn momenteel nieuwe kleinschalige initiatieven met begeleiding in woongroepen die goed functioneren voor deze doelgroep. Het LPGGz vraagt de inzet van GGZ Nederland bij het nader ontwikkelen van dergelijke initiatieven.

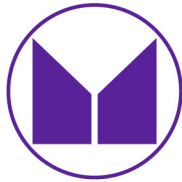
Ambitieuze visiedocument

Het visiedocument bevat erg ambitieuze doelstellingen. Het streven om binnen korte tijd veranderingen tot stand te brengen is lovenswaardig. Wij hopen dat de beoogde doelen in genoemd tijdsbestek realiseerbaar zijn. Het programma 'van velen' staat en valt met allerlei factoren en stakeholders op diverse niveaus. Wij zien nog wel wat beren op de weg. Zo werken de schotten in de financiering belemmerend. Daarnaast moeten allerlei veldpartijen uit verschillende sectoren hun bijdrage kunnen en willen leveren aan de gemeenschappelijke beleidsagenda. Het moet nog duidelijk worden hoe de taken, verantwoordelijkheden en de regiefunctie verdeeld zullen worden tussen de diverse betrokken partijen. Het visiedocument biedt, tenslotte, enkele goede verbeterpunten, maar zal nog verder geconcretiseerd en aangevuld moeten worden.

Het LPGGz heeft de volgende opmerkingen op de ambities uit het visiedocument:

Ambitie 1: Richtlijnconforme behandeling en zorg

Het LPGGz is van mening dat multidisciplinaire richtlijnen op zich goede instrumenten zijn die de kwaliteit van de zorg en de transparantie bevorderen. Van groot belang hierbij is dat het cliënt- en familieperspectief hierin is opgenomen. Naast evidenced based moet ook ruimte zijn voor experienced based-kennis. Ook geldt opnieuw dat zorg maatwerk is. Prikkel om volgens richtlijnen te werken mogen hier geen afbreuk aan doen.

LPGGz

Landelijk Platform GGz

Ambitie 2: Herstel als leidend principe

Het visiedocument hanteert herstel en integratie als leidend principe. Hoewel wij weten dat hierbij het 'herstelprincipe' in de ruimste zin gehanteerd en bedoeld wordt, zijn wij er van overtuigd dat dit niet voor iedereen tot optimale resultaten leidt. Herstel leidt niet altijd tot maatschappelijke participatie en integratie. Het LPGGz vindt dat er in het visiedocument te weinig aandacht is voor de groep 'longstay' en hoe de zorg voor deze groep verbeterd kan worden. De uitwerking van dit herstelprincipe blijft wat ons betreft te vaag en is onvoldoende onderbouwd. Voor de groep cliënten voor wie herstel en integratie onvoldoende kan worden gerealiseerd is aandacht en goede, gespecialiseerde zorg van hoge kwaliteit noodzakelijk, methodisch en stapsgewijs uitgewerkt. Dan hoeft deze groep niet als 'uitbehandeld' te worden beschouwd.

Het beoogde herstelprincipe vraagt om voldoende draagvlak op de werkvloer. Dit is wat het LPGGz betreft een belangrijke uitdaging, wil de 'agenda van de ggz' kans van slagen hebben. Het top-down opleggen lijkt ons niet de juiste weg. In het visiedocument missen wij een indicatie hoe de implementatie van het herstelprincipe kan worden bereikt. Het ontwikkelen van prestatie indicatoren alleen zal naar onze inschatting niet voldoende zijn. Niet alleen in opleidingen, ook via in-company training zal dit principe moeten worden uitgedragen. Analooq aan andere sectoren verdient dit een 'Zorg voor beter traject' om met werkers in het veld een enthousiaste inbreng te kunnen bereiken. Daarnaast in het noodzakelijk om met de diverse uitvoerders qua wetgeving tot een convenant te komen om deze samenwerking te bevorderen met daarbij een uitgewerkt tijdsplan en de benodigde financiën.

Ambitie 3: Meer zicht op vraag en resultaat

Ook deze ambitie vraagt om het daadwerkelijk centraal stellen van de cliënt en diens naastbetrokkenen. Voor het vaststellen van kwaliteit van leven moet rekening gehouden worden met de doelstellingen die de cliënt met zorg en ondersteuning voor ogen heeft. Wij zien belangrijke uitdagingen om de ggz-zorg zélf nog te verbeteren. Zo kunnen de wachtlijsten en de doorlooptijden verkort worden en blijft voldoende en goed gekwalificeerd personeel een aandachtspunt. Het belang van keuzevrijheid in de zorg speelt een rol bij het beantwoorden van de vraag of iemand de zorg heeft gekregen die hij wenste. Hier spelen meer aspecten een rol dan uitsluitend het ontwikkelen van een meetinstrument. Ook al blijft de wens van het LPGGz m.b.t. een voortvarende ontwikkeling van een CQ lijst voor de langdurende ggz onverminderd aanwezig.

Ambitie 4: Burgers met een ernstige psychische aandoening opnemen in lokaal participatiebeleid

Gemeenten behoren een belangrijke rol te spelen op lokaal niveau waar het gaat om maatschappelijke participatie van mensen met ggz-problemen. De kennis en ervaring bij gemeenten ontbreekt echter. Ook de beeldvorming van ggz-clienten laat te wensen over en dit draagt niet bij aan sociale integratie.

Er wordt in het visiedocument veel waarde gehecht aan het creëren van een maatschappelijk steunsysteem. Daar waar dat mogelijk is, vormt dit voor de cliënt een waardevolle bron van ondersteuning. We moeten ons echter realiseren dat de mogelijkheden voor ggz-clieñten soms beperkt zijn. Vaak is juist sprake van isolement waardoor bijvoorbeeld de eerste twee cirkels ontbreken. Deze cirkels zijn niet altijd te

Landelijk Platform GGZ

LPGGz

creëren of herstellen. Het is van belang dat gemeenten een dienstenaanbod ontwikkelen dat is toegesneden op de specifieke ondersteuningsvraag van ggz-clienten. Soms zijn specifieke voorzieningen nodig om mensen uit hun isolement te helpen.

Ambitie 5: Meer mensen aan het werk.

Ook hier ligt de ambitie hoog, zeker als het om betaald werk gaat. Een belangrijke succesfactor hierbij is de bereidheid van werkgevers om mensen een kans te geven. Scholing speelt daarnaast een grote rol. Het behalen van een diploma is vaak de toegangspoort richting werk. Het voorkomen van schooluitval moet hoog op de agenda staan. Dit vraagt om aandacht voor de jeugd-ggz. Daar waar betaald werk niet haalbaar is, moet een zinvolle dagbesteding mogelijk zijn. Ook hiervoor geldt dat financiering niet belemmerend mag werken, zoals bij de zorgzwaartepakketten.

Ambitie 6: Samenhang in zorg door ketenfinanciering

Het LPGGz deelt de mening van GGZ Nederland dat een omslag naar cliëntvolgende financiering essentieel is. Gekeken moet worden in hoeverre de verschillende schotten beslecht kunnen worden. Dit kan de extramuralisering en maatschappelijke participatie van cliënten in de ggz bevorderen.

Nadere uitwerking en verbreding

Voor het LPGGz is het evident dat het visiedocument belangrijke aanknopingspunten bevat voor de toekomst. Het bevat grote uitdagingen voor alle betrokken partijen. De komende tijd zal de nadruk wat ons betreft moeten liggen op het verder uitwerken en concretiseren van de ambities met betrekking tot bovengenoemde aandachtspunten, een heldere verdeling van taken, verantwoordelijkheden en regie en het opstellen van een realistisch tijdspad.

Het LPGGz is graag bereid om zich voor dit belangrijke traject in te zetten.

Met vriendelijke groet,

Marjan ter Avest
Directeur LPGGz